

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Берендєєвої Анастасії Ігорівни на дисертацію Семікоп Ніни Валеріївни «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування актуальності теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

Дисертаційне дослідження Семікоп Н.В. присвячене актуальним питанням адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства.

Тема діяльності поліції щодо захисту прав дітей є надзвичайно актуальною у контексті сучасних викликів, які стоять перед Україною. Діти потребують ефективного захисту своїх прав і свобод, що вимагає від державних інституцій, зокрема поліції, вдосконалення методів реагування на порушення цих прав. Розвиток правових доктрин та міжнародних стандартів у сфері прав дитини ставить перед правоохоронними органами завдання не тільки ефективного розслідування фактів домашнього насильства, але й превентивної діяльності щодо недопущення таких фактів.

В дисертаційному дослідженні розглянуто та систематизовано існуючі підходи та методики діяльності Національної поліції у сфері захисту дітей від домашнього насильства. Авторка досліджує комплексні аспекти взаємодії поліції з іншими державними органами та недержавними організаціями, спрямовані на захист дітей від домашнього насильства. Особлива увага приділяється аналізу ефективності застосування нормативних актів, що регулюють діяльність поліції в цій сфері. Авторка визначає потенційні слабкі місця у чинній системі та пропонує шляхи їх оптимізації на основі кращих національних та міжнародних практик.

З урахуванням зазначеного, дисертаційне дослідження є актуальною, ґрунтовною, комплексною науковою роботою, в якій зосереджено увагу на критичному аналізі та систематичному огляді сучасних методів захисту дітей

від домашнього насильства в рамках поліцейської діяльності.

Дисертацію виконано у відповідності з:

- Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року;
- Концепцією Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу;
- Державною соціальною програмою запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року;
- темою наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі»;
- науковими темами кафедри адміністративної діяльності поліції факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ «Адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку органами Національної поліції» та «Захист та дотримання прав людини в поліцейській діяльності».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Наукові положення, висновки та рекомендації, які були сформульовані дисертанткою, відповідають ключовим стандартам та критеріям, які висуваються до такого роду досліджень. Вони базуються на ретельному аналізі наявної літератури, здійсненні емпіричних досліджень, а також на застосуванні відповідних наукових методів і підходів. Так, дисертанткою проаналізовано 258 джерел, серед яких наявні нормативно-правові акти різної юридичної сили та наукова література, в т.ч. зарубіжна.

Заслуговує на увагу проведене дисертанткою емпіричне дослідження, шляхом анонімного анкетування 311 працівників практичних підрозділів Національної поліції України. Результати зазначеного дослідження наскрізно прослідковуються по тексту роботи та використовуються для підтвердження

теоретичних висновків, а також для формулювання конкретних рекомендацій щодо поліпшення форм і методів діяльності поліції. Це емпіричне дослідження не тільки збагачує науковий контент дисертації, але й забезпечує практичну значущість роботи, оскільки рекомендації, засновані на реальних даних, мають вищий потенціал для впровадження у правоохоронній практиці.

Також варто відмітити наявність у дисертантки досвіду практичної роботи в підрозділах патрульної поліції та ювенальної превенції, що позитивно впливає на глибину і об'єктивність її аналізу. Цей досвід дозволяє дисертантці не лише теоретично, але й практично підходити до вирішення проблем, пов'язаних з діяльністю поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства, що надає додаткову вагу її висновкам і рекомендаціям, роблячи їх релевантними та придатними для імплементації в практичну діяльність.

Дисертантка успішно вибрала теоретичний та методологічний апарат, який вірно відображає суть об'єкту та предмету дослідження. Структура тексту дисертації гармонійно інтегрує напрями дослідження, забезпечуючи логічність викладу. Висновки та рекомендації чітко корелюють із результатами наукового аналізу, що підтверджує цілісність та обґрунтованість дослідження.

*Наукова новизна одержаних результатів,
повнота їх викладу в опублікованих працях*

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі результатів дослідження полягає у новому вирішенні актуального наукового завдання в галузі науки «Право» щодо розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій у сфері адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства.

Дисертанткою сформульовано низку наукових положень, які становлять авторську новизну, зокрема:

- уперше сформульовано авторські визначення: «система суб'єктів

запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей», «повноваження Національної поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства», а також здійснено класифікацію повноважень органів та підрозділів Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей,

- удосконалено підходи до кваліфікації адміністративно-караного домашнього насильства щодо дітей та розмежування його з суміжними діяннями; здійснено класифікацію суб'єктів системи запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей; теоретико-методологічні підходи дослідження форм діяльності поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства, які запропоновано класифікувати відповідно до чотирьох базових напрямів державної політики в цій сфері; характеристику взаємодії Національної поліції України з питань боротьби з домашнім насильством відносно дітей шляхом виокремлення внутрішнього та зовнішнього її напрямів та визначення шляхів удосконалення кожного з них;

- дістали подальшого розвитку систематизація національного законодавства в сфері діяльності Національної поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства; систематизація проблемних питань у взаємодії поліції з іншими суб'єктами запобігання та протидії домашньому насильству щодо дітей; аргументація пропозицій, спрямованих на вдосконалення діяльності Національної поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства.

Зазначене дозволяє констатувати, що дисертація Семікоп Н.В. характеризується високим теоретико-методологічним рівнем, практичною спрямованістю, а її наукові положення, висновки та рекомендації мають високий ступінь обґрунтованості. Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується оприлюдненням та апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях за темою дисертаційного дослідження. Основні ідеї дисертації були представлені у 12 наукових

публікаціях, з яких чотири статті вийшли у фахових виданнях України, п'ять тез доповідей були опубліковані у збірниках конференцій, одна глава опублікована у колективній монографії.

Практичне значення дисертації

Практичне значення результатів рецензованого дисертаційного дослідження виявляється у можливості використання його ключових положень у науково-дослідній сфері – в якості основи майбутніх наукових досліджень в сфері діяльності Національної поліції щодо питань захисту дітей від домашнього насильства; правотворчості – для розробки пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань діяльності поліції у сферах профілактики та реагування на випадки домашнього насильства стосовно дітей, а також притягнення до відповідальності осіб, які вчинили таке насильство; правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності реагування працівників поліції на факти домашнього насильства щодо дітей, а також сприяння їх тісної взаємодії з іншими суб'єктами; освітньому процесі - під час розробки навчальних підручників, посібників та інших дидактичних матеріалів для навчальних дисциплін «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Адміністративний процес», «Запобігання та протидія домашньому насильству», про що свідчать відповідні акти впровадження, зазначені в тексті дисертації.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Відсутність порушення академічної доброчесності в дисертації підтверджується належним зазначенням всіх використаних джерел, ретельним дотриманням вимог до цитування та відсутністю плагіату. Дисертантка чітко вказує на авторство усіх використаних ідей, теорій та даних, включаючи належне визнання внеску попередніх досліджень у розробку теми.

Зміст, структура дисертації, мова та стиль викладання

Зміст роботи засвідчує достатній рівень обґрунтованості отриманих наукових результатів та підтверджує їх достовірність. Дисертаційне

дослідження охоплює 248 сторінок, з яких 175 сторінок припадають на основний текст. Робота включає анотацію, перелік умовних позначень, вступ, два основних розділи з восьми підрозділів, висновки, обширний список використаних джерел із 258 найменувань на 31 сторінці та чотири додатки, що займають 26 сторінок.

Мова та стиль викладання дисертації є науковими, чіткими та структурованими. Виклад має логічну послідовність і організованість, що сприяє зрозумілості матеріалу. Авторка використовує юридичну термінологію та фахові вирази, що є характерними для академічного стилю письма і забезпечують глибоке розуміння предмету дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи отримані результати дисертаційного дослідження Семікоп Н.В., підкреслюючи їх високу наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на деякі зауваження та дискусійні положення, зокрема:

1. Пропозиція щодо розроблення окремого наказу МВС України в якому пропонується визначити перелік уповноважених на здійснення діяльності у сфері запобігання та протидії домашньому насильству підрозділів органів Національної поліції з чітким розмежуванням повноваження між ними у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема визначити алгоритми дій кожного із підрозділів під час реагування на випадки домашнього насильства, в т.ч. щодо дітей, є доволі спірною та потребує додаткового обґрунтування.

2. У розділі 1.4 «Система суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей» виявляється недостатність в охопленні всіх релевантних суб'єктів. Цей аспект розглядається не в повному обсязі, що може вплинути на загальне розуміння ефективності міжсекторальної взаємодії та комплексності системи захисту дітей. Потрібен більш глибокий аналіз участі різних органів та організацій, які відіграють роль у цьому процесі, включно з освітніми установами, медичними

зкладами, соціальними службами, недержавними організаціями, а також органами місцевого самоврядування.

3. У розділі 1.2 «Поняття та форми домашнього насильства відносно дітей» можна відзначити, що обговорення фізичної форми насильства виявляється недостатньо повним. Для більш глибокого розуміння цього аспекту важливо було б додати аналіз різних проявів фізичного насильства, які можуть включати не тільки прямі фізичні ушкодження, але й більш приховані форми.

Втім, зазначені зауваження не впливають на загалом високу оцінку дисертаційного дослідження Семікоп Н.В, а є підставою для полеміки.

Загальний висновок та оцінка дисертації

В цілому, за результатами ознайомлення із роботою, можна зробити висновок, що дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства» є монографічним структурованим та ґрунтовним дослідженням, яке вносить значний вклад у розвиток сучасної науки та поліцейської практики. Робота ефективно аналізує існуючі механізми та стратегії захисту дітей від домашнього насильства працівниками Національної поліції, виявляє ключові проблеми в системі та пропонує обґрунтовані рекомендації щодо їх усунення. Дисертація відрізняється глибоким теоретичним підходом, який доповнено емпіричними дослідженнями, що забезпечують наукову новизну та практичну значущість роботи.

Рецензована робота відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами і доповненнями) та Вимогам до

оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

З огляду на зазначене, авторка дисертаційного дослідження, Семікоп Ніна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:
професор кафедри
адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Анастасія БЕРЕНДЄЄВА